

освіти на сучасні рейки: більше автономії закладам, ширші повноваження бізнесу в наглядових радах, підтримку дуальної освіти та спрощені правила для запуску нових програм. Новий закон намагається вирішити це через наглядові ради, дуальну освіту, державно-приватне партнерство, але практична реалізація залежить від того, чи будуть стимули для бізнесу та реальні ресурси у закладів.

Загальні висновки:

- ринок праці Хмельниччини станом на 01.01.2025 р. демонструє обережність у кадровій політиці – більшість роботодавців не створює нових робочих місць;
- інвестиції у навчання персоналу залишаються обмеженими, що створює ризики для технологічних галузей;
- інклюзивні практики поступово впроваджуються, але потребують додаткової підтримки держави;
- галузеві особливості показують: найбільш гострі кадрові проблеми мають будівництво, аграрний сектор та промисловість;
- низький рівень співпраці бізнесу з професійною освітою є одним із головних бар'єрів для якісного оновлення кадрового потенціалу;
- Закон № 4574-IX від 12 вересня 2025 року надає можливість професійній освіті бути гнучкою, адаптованою до потреб економіки, відкритою до співпраці з бізнесом.

Література

1. Дашборд (опитування роботодавців Хмельницької області станом на 01.01.2025 р.) розроблений Helvetas Swiss Intercooperation, Sverige, Sida за підтримки ДСЗ та Федерації роботодавців України, <https://dcz.gov.ua/stat/statsurvey>.
2. Закон України «Про професійну освіту» (№ 4574-IX від 12 вересня 2025 року), <https://surl.li/cbxcvg>
3. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 № 5067-VI (зі змінами). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 № 1302 «Про затвердження порядку реалізації експериментального проекту щодо професійного навчання жінок для працевлаштування у сферах, де вони були традиційно недостатньо представлені». Вилучено з <https://surl.li/szitem>

ГЕРЛЯНД ТЕТЯНА

Інститут професійної освіти НАПН України (м. Київ)

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОТЕНЦІАЛУ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Проблема підвищення енергоефективності суспільного виробництва на сьогодні є однією з головних у післявоєнному відродженні економіки України, що стримує подальший економічний розвиток, наявність постійно зростаючих втрат енергоресурсів [1]. Сучасні втрати енергоресурсів із цих причин можуть сягати до 40 % загальних обсягів. Серед основних галузей матеріального виробництва найбільш енергоспоживаючими є будівництво та житлово-комунальне господарство.

Як відомо, сучасні вимоги до будівництва – це, перш за все, швидкість зведення будівлі, міцність, тепло- і звукоізоляційні властивості, екологічність, розбірні будівлі, які можна перевозити з місця на місце та використовувати кілька разів, економія ресурсів, раціональне використання простору [2]. Отже, проблема енергоефективності майбутніх спеціалістів є актуальною для системи професійної освіти.

Реалізація потенціалу енергоефективності у їхній професійній підготовці є важливим кроком до забезпечення сталого розвитку та конкурентоспроможності цієї галузі [3]. Основні напрями реалізації цього потенціалу можна розподілити на кілька ключових аспектів:

- *інтеграція енергоефективності в освітні програми закладу професійної освіти* (основи енергоефективності мають бути інтегровані у відповідні предмети, наприклад «Технологія штукатурних робіт», «Технологія малярних робіт», «Будівельне матеріалознавство» тощо);
- *розробка спеціалізованих курсів професійної підготовки майбутніх спеціалістів будівельної галузі* (зосередження на питаннях енергозбереження, теплотехніки, використання поновлювальних джерел енергії та сталих технологій будівництва);
- *практична підготовка та стажування, співпраця з підприємствами та організаціями* (участь студентів у реальних проєктах, стажуваннях та практичних заняттях на будівельних майданчиках з можливістю застосувати теоретичні знання на практиці та оцінити ефективність енергоощадних технологій у реальних умовах);
- *використання сучасного обладнання та інструментів* (забезпечення студентів доступом до сучасних засобів для проєктування та аналізу енергоефективності (наприклад, програмне забезпечення для енергетичного моделювання будівель тощо);

– ознайомлення та навчання з новітніми енергоефективними матеріалами та технологіями (студенти знайомляться з сучасними будівельними матеріалами, які забезпечують високі показники енергозбереження (наприклад, теплоізоляційні матеріали, віконні системи, Smart-системи управління енергією); використання поновлювальних джерел енергії (вивчення методів інтеграції сонячних панелей, вітрових турбін та геотермальних систем в будівельні проекти для зниження споживання енергії);

– сталий підхід до проектування та будівництва (в освітніх програмах повинні бути розглянуті принципи сталого проектування, що сприяють максимальному використанню природних ресурсів, мінімізації енергоспоживання та негативного впливу на навколишнє середовище; системи сертифікації «зелених» будівель (ознайомлення студентів з міжнародними стандартами сертифікації будівель (наприклад, LEED, BREEAM), що оцінюють енергоефективність будівель та їхній вплив на екологію);

– виховання культури енергоефективності (розуміння важливості енергоефективності не тільки для економії ресурсів, але й для збереження навколишнього середовища; пропаганда енергозбереження (включення елементів культури енергоощадливого поведіння в освітній процес, наприклад, проведення у закладах професійної освіти тематичних лекцій, тренінгів та семінарів тощо);

– використання досвіду міжнародних стандартів, аналіз сучасних міжнародних практик (вивчення досвіду інших країн у сфері енергоефективності в будівництві дозволить запроваджувати у освітній процес закладу професійної освіти новітні технології та методики; міжнародна співпраця в галузі освіти (залучення студентів до міжнародних освітніх програм, обмін досвідом та участь у міжнародних конкурсах та проєктах з енергоефективності);

– інновації та дослідження, впровадження інноваційних рішень (майбутні спеціалісти будівельної галузі повинні активно залучатися до дослідницької діяльності, яка спрямована на розробку нових технологій та інженерних рішень для підвищення енергоефективності будівель; колаборація з науковими установами та індустрією (створення спільних дослідницьких центрів, лабораторій та інноваційних кластерів для підтримки науково-практичних розробок тощо) [4].

Ці напрями можуть значно покращити професійну підготовку майбутніх спеціалістів будівельної галузі, сприяючи підвищенню рівня енергоефективності будівель і зменшенню їхнього впливу на навколишнє середовище. Адже в майбутньому, ставши фахівцями будівельної галузі, вони зможуть приймати екологічно та енергетично грамотні рішення.

Література

1. Аніщенко В. М., Артющина М. В., Герлянд Т. М., Кулалаєва Н. В., Романова Г. М., Шимановський М. М. (2019). *Теорія і практика проектного навчання у професійно-технічних навчальних закладах: монографія*. Житомир: «Полісся».
2. Гайдук О. В., Герлянд Т. М., Кулалаєва Н. В., Півторацька Н. В., Пятничук Т. В. (2021). *Технології утеплення фасадів будівель: підручник*. Житомир: «Полісся».
3. Герлянд Т. М. (2009). *Педагог професійного навчання: метод. посібник*. Київ: ІПТО НАПН України.
4. Мандрика А. С., Антоненко С. С., Гусак О. Г. та ін. (2021). *Енергоефективні технології: навчальний посібник*. Суми: Сумський державний університет.

ГУМЕННА ЛІДІЯ

Інститут професійної освіти НАПН України (м. Київ)

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ ЯК СТРАТЕГІЯ СТИМУЛЮВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ІНІЦІАТИВИ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Актуальність. В умовах повномасштабної війни, спричиненої збройною агресією російської федерації, українська система освіти переживає складні трансформації, що безпосередньо впливають на процес підготовки майбутніх фахівців для економіки відновлення та сталого розвитку. Зростає потреба у здобувачах освіти, здатних до критичного мислення, самостійного прийняття рішень, швидкої адаптації до нових умов та ефективної діяльності в умовах невизначеності. У цьому контексті важливим стає використання освітніх стратегій, які не лише відповідають вимогам Індустрії 4.0, а й сприяють розвитку пізнавальної ініціативи. Однією з таких стратегій є проблемне навчання, орієнтоване на постановку завдань, що потребують пошуку, аналізу та узагальнення, і тим самим стимулюють активність, самостійність та відповідальність здобувачів фахової передвищої освіти.

Мета. Дослідити проблемне навчання як стратегію стимулювання пізнавальної ініціативи здобувачів фахової передвищої освіти у процесі професійної підготовки з урахуванням викликів цифрової трансформації та воєнно-післявоєнних умов.

Методи. Теоретичний аналіз психолого-педагогічних джерел, узагальнення сучасної освітньої практики, метод порівняння, систематизація результатів застосування проблемного навчання у закладах фахової передвищої освіти.